

Mannen som skrev om mörkret och hoppet

Berättelse

Henning Mankell föddes i Stockholm 1948, men växte upp i den lilla orten Sveg i Härjedalen. Hans pappa var domare, och eftersom mamman lämnade familjen tidigt fick fadern ta hand om barnen. Henning slutade skolan när han var sexton år, reste till Paris och arbetade en tid till sjöss. Redan som ung visste han att han ville skriva.

Som vuxen blev Mankell författare och dramatiker, men det var deckarna som gjorde honom världsberömd. År 1991 kom boken "Mördare utan ansikte", som handlade om kommissarie Kurt Wallander i Ystad. Wallander var ingen hjälte utan en trött och ofta nedstämd polis, vilket gjorde att läsarna kände igen sig i honom. Böckerna översattes till många språk och såldes i mer än fyrtio miljoner exemplar över hela världen.

Men Mankell var mycket mer än en deckarförfattare. Trots att han kunde ha levt ett bekvämt liv i Sverige valde han att dela sin tid mellan två världar. Från 1986 var han konstnärlig ledare för teatern Teatro Avenida i Maputo i Moçambique. Där satte han upp pjäser, arbetade med afrikanska skådespelare och skrev en stor del av sina böcker. Han brukade säga att han stod med ena foten i snön och den andra i sanden.

Afrika förändrade honom. Han såg fattigdom och sjukdom på nära håll, och han engagerade sig särskilt mot aids, som drabbade många människor hårt. Han startade förlaget Leopard Förlag för att hjälpa unga författare i både Sverige och Afrika att bli lästa. Pengar som han tjänade på sina böcker gav han ofta bort till olika hjälporganisationer.

Mankell var också en politisk människa som inte var rädd för att ta ställning. År 2010 åkte han med på Ship to Gaza, en grupp båtar som ville bryta blockaden mot Gaza. Israeliska soldater stoppade båtarna, och Mankell fördes tillbaka till Sverige. Händelsen väckte stor uppmärksamhet, däremot ångrade han aldrig sitt beslut.

I januari 2014 berättade Mankell öppet att han hade fått cancer. Han skrev om sin sjukdom i tidningen, eftersom han ville prata ärligt om döden i stället för att tiga. Han dog i Göteborg den 5 oktober 2015, 67 år gammal. Han var då gift med Eva Bergman, dotter till den berömde regissören Ingmar Bergman.

I dag läses hans böcker fortfarande över hela världen. Wallander lever vidare i filmer och tv-serier, men Mankell minns många mest som mannen som skrev om både mörkret i människan och hoppet om en bättre värld.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
domare	person som dömer i en domstol

ORD	FÖRKLARING
till sjöss	på ett fartyg, ute på havet
dramatiker	person som skriver pjäser för teater
deckare	bok om brott och polis som löser dem
kommissarie	polis med hög rang som leder utredningar
nedstämd	ledsen och utan energi
konstnärlig ledare	person som bestämmer vad en teater ska spela
pjäs	en berättelse som spelas upp på en teater
fattigdom	att vara mycket fattig, sakna pengar
engagera sig	bry sig och arbeta för en sak
blockad	när något stängs av så att inget kan komma in
ta ställning	tydligt säga vad man tycker är rätt

Läsförståelsefrågor

1. Var växte Henning Mankell upp?
 1. I Stockholm
 2. I Sveg i Härjedalen
 3. I Göteborg
2. Vad var det som gjorde Mankell känd över hela världen?
 1. Hans pjäser för barn
 2. Hans böcker om kommissarie Wallander
 3. Hans arbete som domare
3. Varför kände många läsare igen sig i Kurt Wallander?
 1. Han var en stark och perfekt hjälte
 2. Han var ofta trött och nedstämd, som en vanlig människa
 3. Han bodde i ett annat land
4. Vad menade Mankell med att han stod med ena foten i snön och den andra i sanden?
 1. Att han tyckte om både vinter och sommar
 2. Att han levde sitt liv i både Sverige och Afrika
 3. Att han gärna reste på semester
5. Vad gjorde Mankell med en del av pengarna han tjänade på böckerna?
 1. Han köpte en stor båt
 2. Han gav bort dem till hjälporganisationer
 3. Han gömde dem i Afrika
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Mankell startade ett eget förlag för att hjälpa unga författare.
 2. Mankell ångrade att han hade åkt med på Ship to Gaza.
 3. Mankell hade tre barn.
7. Vad berättade Mankell öppet om i januari 2014?
8. Varför skrev Mankell i tidningen om sin sjukdom?
9. Hur gammal blev Henning Mankell?
10. Texten säger att Afrika "förändrade honom". Vad menas med det? Förklara med egna ord.

Facit

1. b
2. b
3. b
4. b
5. b
6. 1. ja b) nej (han ångrade aldrig sitt beslut) c) det står inte i texten
7. Han berättade att han hade fått cancer.
8. Exempel på svar: Han ville prata ärligt och öppet om döden i stället för att tuga om den.
9. Han blev 67 år gammal.
10. Exempel på svar: När han bodde och arbetade i Afrika såg han fattigdom och sjukdom på nära håll, och det påverkade hur han tänkte och vad han ville göra med sina pengar och sitt engagemang.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten lyfter både Mankells författarskap och hans samhällsengagemang. Tema: konst, ansvar och solidaritet över gränser. Lämplig för att diskutera vad det innebär att "ta ställning".

Diskussionsfrågor

- Mankell sa att han stod med ena foten i snön och den andra i sanden. Finns det platser eller länder som du själv känner dig hemma i på olika sätt?
- Wallander var en trött och vanlig polis, inte en stark hjälte. Varför tror du att många människor gillar sådana figurer i böcker och filmer?
- Mankell tyckte att man borde prata ärligt om döden. Är det lätt eller svårt att prata om svåra saker, tycker du? Varför?
- **Skriv (5–6 meningar):** Berätta om en person som du tycker har använt sin framgång för att hjälpa andra. Vad gjorde personen, och varför tycker du att det är viktigt?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Henning Mankell — https://en.wikipedia.org/wiki/Henning_Mankell
- Encyclopaedia Britannica: Henning Mankell — <https://www.britannica.com/biography/Henning-Mankell>
- SVT Nyheter: Henning Mankell är död — <https://www.svt.se/kultur/henning-mankell-ar-dod>
- Svenska Yle: Författaren Henning Mankell död — <https://yle.fi/a/7-983040>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Henning Mankell föddes 3 februari 1948 i Stockholm och växte upp i Sveg i Härjedalen, där fadern var domare. Han avled 5 oktober 2015 i Göteborg i cancer, 67 år gammal. Hans mest kända verk är serien om kommissarie Kurt Wallander, som inleddes med "Mördare utan ansikte" (1991) och sålde i miljontals exemplar. Från 1986 var han konstnärlig ledare för Teatro Avenida i Maputo, Moçambique, och delade sitt liv mellan Sverige och Afrika.

Han grundade förlaget Leopard Förlag och var samhällsengagerad, bland annat mot aids i Afrika och i Ship to Gaza-flottiljen 2010. Han var gift med Eva Bergman. Inga väsentliga osäkerheter i de fakta som används i texterna.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.